

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ АУДИТОРСЬКОЇ ПЕРЕВІРКИ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ І ЗАБЕЗПЕЧЕНЬ ПІДПРИЄМСТВА

©2019 НАЗАРЕНКО І. М., НАЗАРЕНКО О. В., СОКОЛЕНКО Л. Ф.

УДК 658:336.717.137.3:657.62
JEL: H83; M42

Назаренко І. М., Назаренко О. В., Соколенко Л. Ф. Організаційно-методичні основи аудиторської перевірки зобов'язань і забезпечень підприємства

Метою статті є обґрунтування організаційно-методичних основ аудиторської перевірки зобов'язань і забезпечень підприємства. Параметри цих основ повинні комплексно обґрунтувати шляхи виконання мети аудиторського дослідження, чітко ідентифікувати аудиторські процедури, імплементація яких на кожній стадії перевірки дозволить сформувати прийнятну та достатню доказову базу, яка знайде відображення в документальних файлах, важливі елементи яких будуть узагальнені у Звіті аудитора та презентовані тим, кого наділено відповідними повноваженнями. Аргументовано, що на фоні нестабільного фінансового становища підприємств України, підвищеної залежності суб'єктів господарювання від зовнішніх джерел фінансування актуалізується питання оцінки впливу фактичного розміру зобов'язань і забезпечень на безперервність функціонування бізнес-суб'єкта. Контекстний розгляд припущення про безперервність діяльності передбачає обов'язкове використання аудиторських процедур, які обумовлюють необхідність розрахунку та оцінки індикаторів, що характеризують платоспроможність та фінансову стійкість.

Ключові слова: аудит, аудиторські докази, забезпечення, зобов'язання, методика, твердження.

DOI:

Рис.: 3. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 11.

Назаренко Інна Миколаївна – доктор економічних наук, професор кафедри економічного контролю та аудиту, Сумський національний аграрний університет (вул. Кондратьєва, 160,, Суми, 40021, Україна)

E-mail: innan778@ukr.net

Назаренко Олександр Володимирович – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри економічного контролю та аудиту, Сумський національний аграрний університет (вул. Кондратьєва, 160,, Суми, 40021, Україна)

E-mail: alexnazarenko@meta.ua

Соколенко Людмила Федорівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, Сумський національний аграрний університет (вул. Кондратьєва, 160,, Суми, 40021, Україна)

E-mail: sokol1207@ukr.net

УДК 658:336.717.137.3:657.62
JEL: H83; M42

UDC 658:336.717.137.3:657.62
JEL: H83; M42

Назаренко И. М., Назаренко А. В., Соколенко Л. Ф. Организационно-методические основы аудиторской проверки обязательств и обеспечений предприятия

Целью статьи является обоснование организационно-методических основ аудиторской проверки обязательств и обеспечений предприятия. Параметры этих основ должны комплексно обосновывать пути выполнения цели аудиторского исследования, четко идентифицировать аудиторские процедуры, выполнение которых на каждой стадии проверки позволит сформировать приемлемую и достаточную доказательную базу, которая найдет отражение в документальных файлах, важные элементы которых будут обобщены в Отчете аудитора и представлены тем, кто наделен соответствующими полномочиями. Аргументировано, что на фоне нестабильного финансового положения предприятий Украины, повышенной зависимости субъектов хозяйствования от внешних источников финансирования актуализируется вопрос оценки влияния фактического размера обязательств и обеспечений на непрерывность функционирования бизнес-субъекта. Контекстное рассмотрение предположения о непрерывности деятельности предполагает обязательное использование аудиторских процедур, которые обуславливают необходимость расчета и оценки индикаторов, характеризующих платежеспособность и финансовую устойчивость.

Ключевые слова: аудит, аудиторские доказательства, обеспечения, обязательства, методика, утверждение.

Рис.: 3. **Табл.:** 2. **Библ.:** 11.

Назаренко Инна Николаевна – доктор экономических наук, профессор, кафедра экономического контроля и аудита, Сумской национальный аграрный университет (ул. Кондратьева, 160,, Сумы, 40021, Украина)

E-mail: innan778@ukr.net

Назаренко Александр Владимирович – доктор экономических наук, доцент, профессор, кафедра экономического контроля и аудита, Сумской национальный аграрный университет (ул. Кондратьева, 160,, Сумы, 40021, Украина)

E-mail: alexnazarenko@meta.ua

Nazarenko I. M., Nazarenko A. V., Sokolenko L. F. The Organizational-Methodical Bases for Auditing of the Enterprise's Liabilities and Collaterals

The article is aimed at substantiating the organizational-methodical bases of auditing of the enterprise's liabilities and collaterals. The parameters of the above mentioned bases should comprehensively substantiate the ways in which the objective of an auditing be met, clearly identify audit procedures at each stage of an audit inspection, allow the formation of an acceptable and sufficiently evidence-based framework that will be reflected in the Auditor's Report and presented to the relevant authorities. It is argued that against the background of the unstable financial situation of Ukraine's enterprises, the increased dependence of business entities on the external sources of financing, the issue of assessing the impact of the actual size of liabilities and collaterals on the continuity of functioning of business entity becomes relevant. A contextual consideration of the continuity assumption implies the mandatory use of the audit procedures, which necessitate the calculation and assessment of indicators, which characterize solvency and financial stability. **Keywords:** audit, audit evidence, collaterals, liabilities, methodology, approval.

Fig.: 3. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 11.

Nazarenko Inna M. – D. Sc. (Economics), Professor, Department of Economic Control and Audit, Sumy National Agrarian University (160 Kondratieva Str., Sumy, 40021, Ukraine)

E-mail: innan778@ukr.net

Nazarenko Alexandr V. – D. Sc. (Economics), Associate Professor, Professor, Department of Economic Control and Audit, Sumy National Agrarian University (160 Kondratieva Str., Sumy, 40021, Ukraine)

E-mail: alexnazarenko@meta.ua

Діяльність підприємств у сучасних ускладнених економічних умовах характеризується турбулентністю, невизначеністю та нестабільністю. Економічна криза, високий рівень податкового навантаження, наявність різноаспектних економічних коливань створюють перешкоди на шляху ефективного використання потенціалу та розвитку суб'єктів господарювання. Аргументація ускладненого стану економічної діяльності бізнес-суб'єктів підтверджує факт істотного зниження економічної результативності, платоспроможності, підвищення залежності від зовнішніх джерел фінансування та домінування в структурі капіталу зобов'язань і забезпечень, що, в загальній сукупності, знижує рівень економічної безпеки, вартість підприємства. Отже, нагальною проблемою є застосування в практичній діяльності нового системного підходу, який забезпечить підвищення рівня фінансового забезпечення суб'єктів господарювання.

Контекстний розгляд проблематики фінансування підприємств, з акцентуванням уваги на підвищенні фінансової залежності від зовнішніх стейкхолдерів, спонукає до пошуку та впровадження дієвих управлінських інструментів, механізмів, які б забезпечили оптимізацію структури джерел формування майна підприємства, вирішення низки пріоритетних проблем соціально-економічного характеру.

Унікальним аспектом менеджменту є те, що його інформаційну платформу має створювати достовірний інформаційний ресурс. На сьогодні в менеджменті суб'єктів господарювання недооцінюється роль інформаційних ресурсів, як інструмента ведення бізнесу – має місце завуальованість, відсутність однозначності в підходах до розуміння оптимального інформаційного масиву. Важливою компонентою інформаційного забезпечення є дані бухгалтерського обліку, показники річної фінансової звітності. Трансформаційні процеси відносно структурної побудови форм фінансової звітності, неузгодженість положень законодавчо-нормативних документів знижують якісні характеристики визначення корисності інформації, яка є основою окреслення стратегічних управлінських ініціатив. Спостерігається ще одна тривожна тенденція, яка є наслідком світової фінансової кризи. Так, з метою приховування реальних фактичних фінансових результатів діяльності, підприємства вдаються до навмисного викривлення фінансової звітності, що суттєво знижує достовірність інформації, яку отримують зовнішні та внутрішні стейкхолдери.

Враховуючи той факт, що фінансова звітність є важливою інформаційною компонентою про гос-

подарські процеси діяльності бізнес-суб'єктів з їх чіткою ідентифікацією в часовому діапазоні, актуалізується питання використання достовірних даних, обґрунтована підтвердженість яких буде здійснена суб'єктами аудиту (внутрішніми та зовнішніми аудиторами). Результати аудиту фінансової звітності дозволять отримати не тільки підтвердження достовірності даних, але й незалежну оцінку рівня фінансового забезпечення (фінансової залежності) підприємства, що, в перспективі, дозволить управлінському персоналу імплементувати дієві превентивні заходи.

Зазначене зумовлює необхідність поглиблення наукового дослідження особливостей аудиту зобов'язань і забезпечень підприємства.

Наукову платформу в системі досліджень різних ключових аспектів аудиту зобов'язань і забезпечень підприємства, як складової фінансової звітності, формують наукові доробки Ф. Ф. Бутинця, В. П. Бондаря, В. М. Жука, Є. М. Мниха, М. Д. Корінька, Н. М. Проскуріної, О. Ю. Редька, О. В. Царенко та ін.

Відаючи належну вагомість фундаментальним працям зазначених учених, потрібно наголосити, що досліджуване питання не втрачає своєї актуальності та потребує подальшого наукового систематизування та вивчення.

Метою написання наукової статті є обґрунтування організаційно-методичних основ аудиторської перевірки зобов'язань і забезпечень підприємства.

Аудиторське дослідження фінансової звітності має в обов'язковому порядку базуватися на врахуванні положень Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» та Міжнародних стандартів аудиту.

Параметри організаційно-методичних основ аудиту зобов'язань і забезпечень підприємства повинні комплексно обґрунтовувати шляхи виконання мети аудиторського дослідження, чітко ідентифікувати аудиторські процедури, імплементация яких на кожній стадії перевірки дозволить сформувати прийнятну та достатню доказову базу, яка знайде відображення в документальних файлах, важливі елементи яких будуть узагальнені у Звіті аудитора та презентовані тим, кого наділено найвищими повноваженнями.

Методика аудиту зобов'язань і забезпечень характеризується певною особливістю, складністю та неоднозначністю, оскільки можливе існування значної кількості видів зобов'язань здійснює істотний вплив на обґрунтування концептуальних положень стратегії незалежної перевірки.

Схематичну візуалізацію організаційно-методичного аспекту аудиторського дослідження операцій, пов'язаних із зобов'язаннями і забезпеченнями, представлено на *рис. 1*.

Варто наголосити, що в процесі аудиторського дослідження аудитор обов'язково повинен перевірити правильність визнання, класифікації та оцінки зобов'язань.

Базуючись на основних положеннях П(С)БО 11 «Зобов'язання» та МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та забезпечення та умовні активи», у *табл. 1* ідентифіковано з позиції національного та міжнародного рівнів критерії визнання, класифікації та оцінки зобов'язань і забезпечень, які повинні бути враховані аудитором у процесі встановлення об'єктивної, реальної інформації про наявні в клієнта суми досліджуваних компонентів пасиву ф. 1. «Баланс (Звіт про фінансовий стан)».

Беручи до уваги пріоритетний вплив нормативно-правової бази, яку використовує підприємство, аудитор повинен здійснити перевірку дотримання клієнтом усіх нормативних вимог щодо обліку зобов'язань і забезпечень. На *рис. 2* узагальнено цілі та способи отримання аудитором розуміння дотримання клієнтом законодавчої та нормативної бази.

У *табл. 2* узагальнено ключові положення основних нормативних документів щодо обліку зобов'язань і забезпечень підприємства.

На фоні нестабільного фінансового становища підприємств України, підвищеної залежності суб'єктів господарювання від зовнішніх джерел фінансування актуалізується питання оцінки впливу фактичного розміру зобов'язань і забезпечень на безперервність функціонування бізнес-суб'єкта. Відповідно, висновок аудитора має базуватися на врахуванні положень МСА 570 «Безперервність діяльності» та бути відображеним у Звіті аудитора в розділі «Суттєва невизначеність щодо безперервності діяльності».

Вихідним моментом у даному контексті є оцінка сукупності фінансових подій або умов, що можуть поставити під сумнів припущення про безперервність діяльність, а саме:

- ✦ перевищення зобов'язань над активами або перевищення поточних зобов'язань над поточними активами;
- ✦ позики з фіксованим строком, погашення яких наближається, за відсутності реальних перспектив пролонгації чи погашення;
- ✦ надмірне використання короткострокових позик для фінансування довгострокових активів;
- ✦ ознаки скасування фінансової підтримки кредитором;
- ✦ негативні ключові фінансові коефіцієнти;
- ✦ борги або припинення виплати дивідендів;
- ✦ неможливість вчасно платити кредиторам;
- ✦ неможливість виконувати умови угод про позики;

- ✦ перехід від системи оплати в кредит за доставлений товар, отриману послугу до системи оплати в момент доставки товару, отримання послуги [2, с. 614–615].

Відповідно, процедурне забезпечення аудиту повинне бути представлено широким спектром аудиторських процедур, а саме: інспектування, спостереження, зовнішнє підтвердження, аналітичні процедури, верифікація, ідентифікація, запит, перевірка, повторне виконання, повторне обчислення, тестування, розрахунок та ін.

Контекстний розгляд припущення про безперервність діяльності передбачає обов'язкове використання аудиторських процедур, які обумовлюють необхідність розрахунку та оцінки значень таких індикаторів: коефіцієнт співвідношення власних і позикових коштів; коефіцієнт автономії; коефіцієнт концентрації позикового капіталу; коефіцієнт структури залученого капіталу; коефіцієнт фінансової залежності; коефіцієнт поточної заборгованості та ін.

Для об'єктивності дослідження актуальності набуває проведення діагностики банкрутства за допомогою моделей Е. Альтмана, Р. Ліса, М. Спрінгейта та ін.

Вагоме місце в методичному забезпеченні реалізації ідентифікованих аудиторських процедур мають зайняти конкретні методичні прийоми (порівняння, прогнозування, класифікація, опитування, узагальнення) та види аналізу (адаптивний, вертикальний, горизонтальний, дискримінантний, дисперсійний, екстраполяційний, коефіцієнтний, нечіткої логіки).

Аудит зобов'язань і забезпечень підприємства має певні особливості. Ключовими завданнями аудитора є одержання прийнятних і достатніх аудиторських доказів, на яких буде базуватися аудиторська думка щодо достовірності та реальності даних про наявні в підприємства поточні, довгострокові зобов'язання та забезпечення.

У процесі незалежного дослідження аудитор повинен використовувати сукупність тверджень.

Твердження – надані управлінським персоналом явні або неявні представлення, що містяться у фінансовій звітності, які використовує аудитор для розгляду потенційних викривлень різних типів, які можуть мати місце [2, с. 305].

Слушною є думка Н. М. Проскуріної, що для підготовки та проведення якісної аудиторської перевірки необхідно ретельно дослідити перелік та зміст тверджень управлінського персоналу, оскільки якість аудиторської перевірки визначається саме повнотою та всеохопністю тверджень, які використовує аудитор, установлюючи конкретні завдання перевірки [11].

На *рис. 3* наведено сукупність тверджень стосовно зобов'язань і забезпечень підприємства.

Для якісного виконання аудиторської перевірки важливим є належне документування процесу реалі-

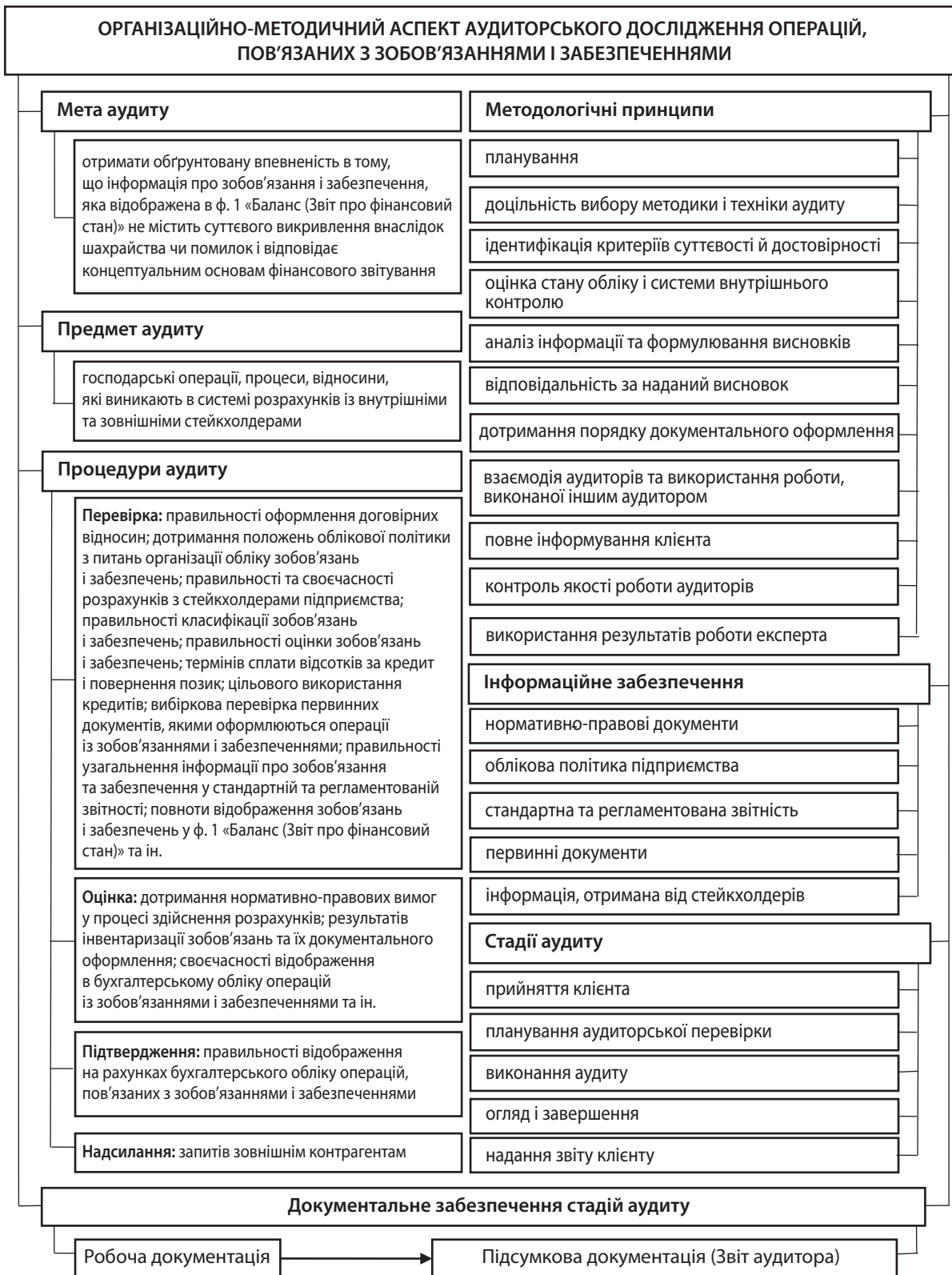

Рис. 1. Схематична візуалізація організаційно-методичного аспекту аудиторського дослідження операцій, пов'язаних із зобов'язаннями та забезпеченнями

зації завдань на всіх стадіях аудиту. Тобто, результати виконання різноаспектних аудиторських процедур повинні бути в обов'язковому порядку задокументованими в робочій документації та узагальнені в підсумковій документації.

ВИСНОВКИ

Результати проведеного наукового дослідження дозволяють констатувати, що аудит зобов'язань і забезпечень є важливою складовою компонентою аудиту фінансової звітності підприємства. Відповід-

Ідентифікаційні критерії визнання, класифікації та оцінки зобов'язань і забезпечень з позиції національного та міжнародного нормативного регулювання

Критерій	ПСБО 11 «Зобов'язання»	МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи»
Визнання зобов'язань і забезпечень	Зобов'язання визнається, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення. Якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, то його сума включається до складу доходу звітного періоду	Забезпечення слід визнавати, якщо: а) суб'єкт господарювання має існуюче зобов'язання (юридичне чи конструктивне) внаслідок минулої події; б) імовірно, що вихід ресурсів, які втілюють у собі економічні вигоди, буде необхідним для виконання зобов'язання; в) можна достовірно оцінити суму зобов'язання
Класифікація зобов'язань і забезпечень	Довгострокові, поточні, непередбачені зобов'язання та доходи майбутніх періодів	Забезпечення; конструктивне, умовне, існує зобов'язання
Оцінка зобов'язань і забезпечень	Зобов'язання визнається, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення. Якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, то його сума включається до складу доходу звітного періоду. Довгострокові зобов'язання, на які нараховуються відсотки, відображаються в балансі за їх теперішньою вартістю. Визначення теперішньої вартості залежить від умов та виду зобов'язання. Поточні зобов'язання відображаються в балансі за сумою погашення. Сума забезпечення визначається за обліковою оцінкою ресурсів (за вирахуванням суми очікуваного відшкодування), необхідних для погашення відповідного зобов'язання, на дату балансу. Забезпечення для відшкодування витрат на реструктуризацію визначається за сумою прямих витрат, які не пов'язані з діяльністю підприємства, що триває. Забезпечення довгострокових зобов'язань визнаються в сумі їх теперішньої вартості	Сума, визнана як забезпечення, має бути найкращою оцінкою видатків, необхідних для погашення існуючого зобов'язання на кінець звітного періоду. Найкраща оцінка видатків, необхідних для погашення існуючого зобов'язання, – це сума, яку суб'єкт господарювання обґрунтовано сплатив би для погашення зобов'язання або передав би його третій стороні на кінець звітного періоду

Джерело: складено за даними [5; 7].

но, параметри аудиторської перевірки повинні бути чітко обґрунтованими та базуватися на діючих положеннях нормативно-правових документів, а стратегія аудиту має відображати детальну поетапність дослідження з чітким визначенням оптимальної кількості аудиторських процедур, реалізація яких у практичному аспекті дозволить сформувати доказову базу з достатнім рівнем впевненості, що позитивно відобразиться на інформаційному забезпеченні управлінського процесу клієнта. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності : затв. Наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13/conv>

2. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду іншого надання впевненості та супутніх послуг. Видання 2016–2017 рр. / Міжнародна федерація бухгалтерів. Аудиторська палата України. Київ, 2018. Ч. 1. 1142 с.

3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» (поточна редакція від 01.01.2012. № 929_020). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_020

4. Міжнародний стандарт фінансової звітності 5 «Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність» (поточна редакція від 01.01.2012. № 929_023). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_023

5. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи» (поточна редакція від 01.01.2012. № 929_051). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_051

6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : затв.

Рис. 2. Характеристика цілей та способів отримання аудитором розуміння дотримання клієнтом законодавчої та нормативної бази

Джерело: складено за даними [2].

Таблиця 2

Характеристика ключових положень основних нормативних документів щодо обліку зобов'язань і забезпечень підприємства

Назва нормативного документа	Характеристика нормативних положень
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	Визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні
	Інтерпретує термін «зобов'язання», як заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, приведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди
Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності	Визначають розкриття інформації про складові довгострокових зобов'язань і забезпечень; поточних зобов'язань і забезпечень; зобов'язань, пов'язаних з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття у відповідних статтях пасиву ф. 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Визначає форму, склад та елементи фінансової звітності
П(С)БО 11 «Зобов'язання»	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про зобов'язання та її розкриття у фінансовій звітності.
П(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття
МСФЗ 5 «Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про зобов'язання, пов'язані з непоточними активами, класифікованими як утримуваними для продажу, та активами ліквідаційної групи

Назва нормативного документа	Характеристика нормативних положень
МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи»	Визначає критерії визнання та методів оцінки, що застосовуються до забезпечень, умовних зобов'язань
МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки»	Визначає критерії до обрання та змінювання облікових політик (у т. ч. зобов'язань та забезпечень)
Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань	Визначає порядок проведення інвентаризації зобов'язань та оформлення її результатів

Джерело: складено за даними [1; 3–10].

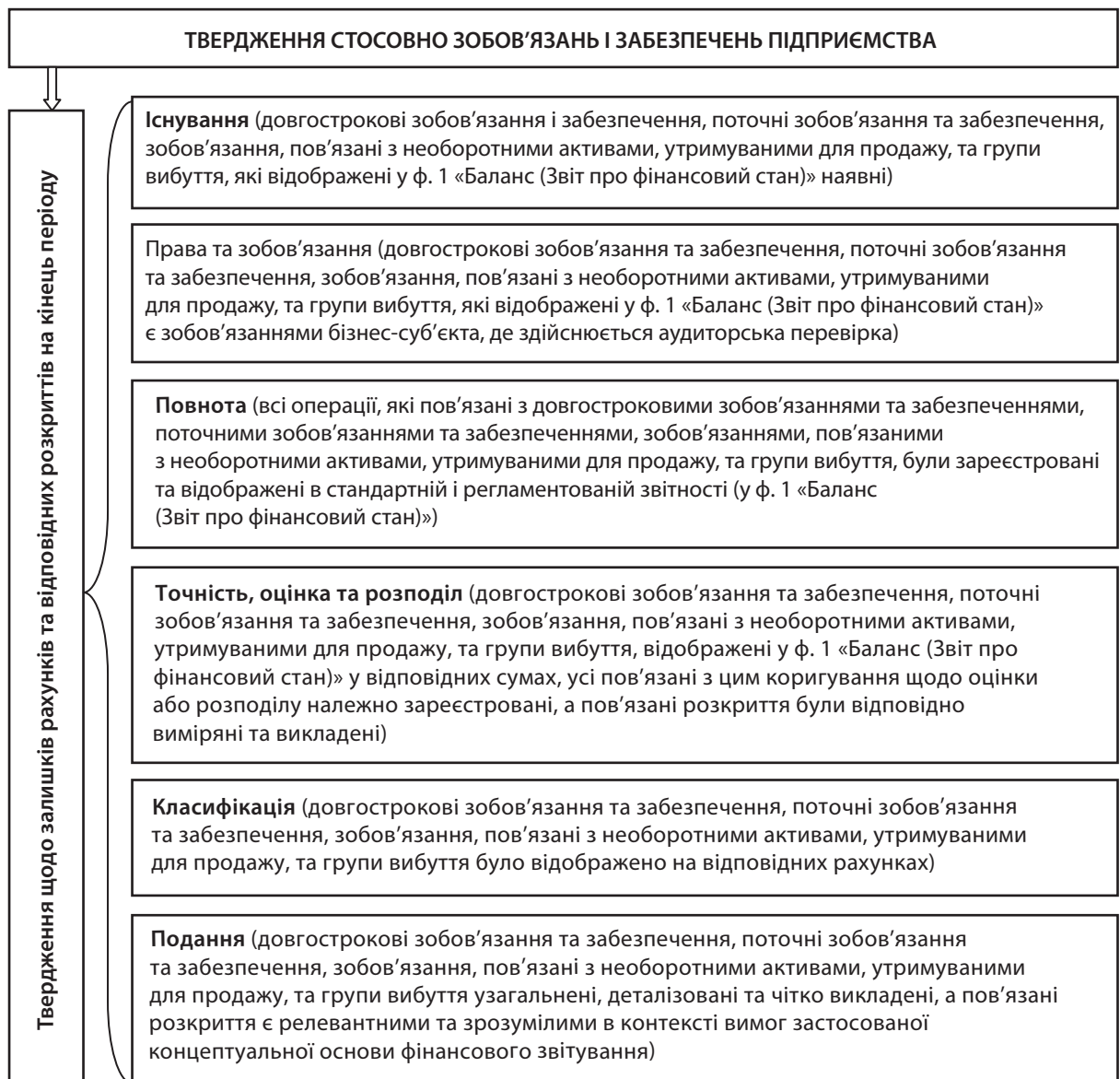

Рис. 3. Характеристика тверджень стосовно зобов'язань і забезпечень підприємства

Джерело: складено авторами за даними [2].

Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>

8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припине-

на діяльність»: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 07.11.2003 р. № 617. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03>

9. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>

10. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

11. **Проскуріна Н. М.** Методологічні підходи формування аудиторських процедур. *Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Серія «Економіка»*. 2011. Вип. 17. С. 266–275.

REFERENCES

[Legal Act of Ukraine] (1999). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

[Legal Act of Ukraine] (2000). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>

[Legal Act of Ukraine] (2003). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03>

[Legal Act of Ukraine] (2012). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_020

[Legal Act of Ukraine] (2012). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_023

[Legal Act of Ukraine] (2012). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_051

[Legal Act of Ukraine] (2013). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

[Legal Act of Ukraine] (2013). <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13/conv>

[Legal Act of Ukraine] (2014). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>

Mizhnarodni standarty kontroliu yakosti, audytu, ohliadu inshoho nadannia vpevnenosti ta suputnikh posluh. Vydannia 2016-2017 rr. [International standards for quality control, audit, review of other assurance and related services. Edition 2016-2017], part 1. Kyiv: Mizhnarodna federatsiia bukhhalteriv; Audytorska palata Ukrainy, 2018.

Proskurina, N. M. "Metodolohichni pidkhody formuvannya audytorskykh protsedur" [Methodological approaches to the formation of audit procedures]. *Naukovi zapysky [Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademii»]. Serii «Ekonomika»*, no. 17 (2011): 266-275.

УДК 657.6:346.3

JEL: M42

УДОСКОНАЛЕННЯ АУДИТУ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІДПРИЄМСТВ

©2019 КРІВЦОВА Т. О.

УДК 657.6:346.3

JEL: M42

Кривцова Т. О. Удосконалення аудиту зобов'язань підприємств

Метою даної статті є розвиток теоретичних положень та розроблення методичних підходів і практичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення аудиту зобов'язань підприємств. Аналіз та дослідження науково-практичної літератури, а також стандартів, що регламентують здійснення аудиту фінансової звітності, дозволили обґрунтувати особливості формування методики аудиту зобов'язань підприємств. Висвітлено окремі складові методичного забезпечення та методики аудиту зобов'язань підприємства. Узагальнено етапи проведення аудиту, а також визначено аудиторські процедури, що є змістовними складовими плану аудиту зобов'язань підприємства. Систематизовано здобутки стосовно особливостей формування методики аудиту зобов'язань підприємства на сучасному етапі розвитку аудиторської діяльності в Україні, зокрема підходи до визначення порядку проведення аудиту довгострокових зобов'язань підприємства та короткострокових зобов'язань підприємства. Окремо представлено алгоритм методики аудиту поточних зобов'язань підприємства. У результаті аналізу наукових праць, вітчизняного та міжнародного законодавства запропоновано вдосконалення комплексної методики аудиту зобов'язань підприємства, зміст якої полягає у проведенні узгоджених аудиторських процедур відповідно до перевірки таких тверджень по зобов'язаннях: існування, прав і обов'язків, настання, повноти відображення, оцінки та розподілу, точності, класифікації та зрозумілості. Практична реалізація результатів дослідження дозволить оптимізувати роботу аудиторів у ході здійснення аудиту фінансової звітності підприємства в цілому та зобов'язань зокрема. У зв'язку з цим подальшій розробці має сенс зосередити на вивченні передового досвіду розвинутих країн світу та світових тенденцій у сфері здійснення аудиту зобов'язань підприємства.

Ключові слова: аудит, поточні зобов'язання, довгострокові зобов'язання, аудит зобов'язань підприємства, методика аудиту зобов'язань підприємства, методичне забезпечення аудиту зобов'язань підприємства, алгоритм аудиту зобов'язань підприємства.

DOI:

Рис.: 6. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 11.

Кривцова Тетяна Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і бізнес-консалтингу, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (просп. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: krtatyana078@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-1693-6781>

УДК 657.6:346.3

JEL: M42

Кривцова Т. А. Совершенствование аудита обязательств предприятий

Целью данной статьи является развитие теоретических положений и разработка методических подходов и практических рекомендаций, направленных на совершенствование аудита обязательств предприятий. Анализ и исследование научно-практической литературы, а также стандартов, которые регламентируют аудит финансовой отчетности, позволили выделить особенности формирования методики аудита обязательств предприятий. Отражены отдельные составляющие методического обеспечения и методики аудита

UDC 657.6:346.3

JEL: M42

Krivtsova T. O. Improving the Audit of Enterprise's Liabilities

The article is aimed at developing theoretical provisions and elaborating methodical approaches together with practical recommendations directed towards improving the audit of the enterprise's liabilities. Analysis and research of scientific and practical literature, as well as the standards that regulate audit of financial reporting, allowed allocating the features of formation of the methodological provision and the methodology of auditing the enterprise's liabilities are reflected. The stages of audit are generalized; the audit pro-